

Om

Hvalaaset.

Af

Otho Fabricius.

Med det saa kalbte Hval=Ås forstaaer man i Almindelighed Hvalens Føde, nogle vel ogsaa en besynderlig Dyrart, som tiener Hvalen til Føde. Ordet har rimeligst sin Oprindelse af det tydske Ås, Mading, Løkkemad *a*). Om dette Hvalaas har man ikke ligedanne, og ingen, saavidt jeg veed, fuldstændige Beretninger; efterkaster man de Steder hos Skribenterne, hvor Hvalen er bleven omtalt, da findes et stort Mørke og Billedede i denue Sag: et saa stort Dyr, som Hvalen, have nogle troet, burde have store Skabninger til sin Underholdning: Andre, som ere komne Sandheden nærmere, have i Betragtning af dens traage Svælg ladet den noies med smaa Dyr, hvilke den med Vandet skulde indfuge i utallig Mængde; men ogsaa disse, fordi de ei kunde grunde deres Beretninger paa egne Erfaringer, men meest maatte stole paa saadannes Udsagn, som have faret med Hvalfanger=Skibene og just ikke været de bestnaturhændige, maatte nødvendig feile i noget eller alt.

Da jeg ved mit Ophold i Grønland, saavel ved egne Erfaringer, som ved Grønlandernes Beretninger, dem jeg altid angaaende Naturhistorien mærkede at være paalidelige, har fundet Lidelighed at sande hvad der kunde sætte denne Sag i et større Lys og bringe den til mere Rished og Fuldkommenhed, tænker jeg at handle efter min Pligt, naar jeg bekendtgier samme.

U a a 3

Dog

a) Som Hr. von Aphelen mener i Bomaros Natur=Dictionaire Tom. III. p. 602 not. b.

Dog er min Tanke ikke at levere en fuldstændig Afhandling om alle Hval-
Arters Føde *b*). Jeg vil allene opholde mig ved den egentlige store Hvalfisk eller
Vardessiken *c*) for hvis Skyld saa betydelige Udredninger gøres. Efterdi denne
har saa stor Indflydelse i Handelen, maatte man nok vide, hvoraf den samler sin
megen Fodme: og just herom taler Skribenterne meest ubestemt: de have næsten
allene nævnet os Hval-Aaset, nogle saa have vel tilføiet nogle Træk af dets Bes-
skrivelse, men ingen saa, at man kunde vide hvad Slægt Dyret hører under,
og hvad Art i samme, og neppe evende have paa lige Maade meldet derom, med
mindre de have udfkrevet hinanden.

Den store Linnæus gjør den hele Goppe-Slægt til Hvalens Føde *d*) og
har neppe heri bygget paa egne Erfaringer, men paa en eller anden af de Skri-
bentere, som anføres blant hans Synonyma, eller og paa mundtlige Beretnin-
ger. Nu er det vel sandt, at i det nordiske Hav gives Gopler i Mængde af
forskjellig Slags *e*), men de flyde dog ikke saa tæt paa hinanden, at Hvalen
kunde indsluge ret mange paa engang, derfor vil de lidet følge i denne store Krop,
ei heller synes de beqvemte til at virke saa stor Fodme, da deres Bestanddeele
i ingen Maade ere feede eller olieagtige, men vandige og som et Schelceartet Slim.

Martens i sin Spitsbergiske Reise *f*) udlader sig meget tvivlsom om Hval-
lens Føde, og anfører (som det synes) blot paa andres Ord, at den skulde være
en vis Hav-Snekke, som han kalder Schnecken-Rokfische og kortelig beskri-
ver med hosføiet Figur; dog har han ikke truffen saa let et Valg, da denne
Hav-Snekke virkelig hører blant Hvalens Føde-Arter (som i det følgende vil bli-
ve viist,) skönt den ikke er dens egentligste og beste Spise. Men, naar den
gode

b) Dette har jeg dog kortelig vedrørt under hver Art i min nylig udgitte Fauna Grön-
landica p. 29 - 51.

c) Balæna Mysticetus Syst. nat. p. 105. Müll. prodr. 45. Slesbagen Bom. Natur-
Dict. III. 598.

d) Vicinat Medusis siger han Syst. nat. p. 106. Faun. Svec: p. 17.

e) Jeg har selv i Strat. Davis fundet 10 forskjelligte Arter, hvoraf 5 nye, som kan
sees af min Faun: Grönl. Spec. 352 - 361.

f) Indført i Adelungs nordöstl. Gesch. der Schiffahrt p. 395 og 410. Tab. XVII.
Fig. 12.

gode Martens ogsaa holder det værd at anføre nogle Tanker " at Hvalen ful-
" de leve af Binde", for at kunne giendrive dem paa en loierlig Maade, saa
har man seie til at lee med ham.

Den af Grønland saa foriente Bisp Egede er i sin grønlandske Naturhi-
storie kommet Sandheden nærmere, og virkelig paa Spor efter det Dyr, der
giver Hvalen sin største Næring, da han g) kalder det noget smaat brunt Uas,
hvormed Sæen allevegne er opfyldt, som har 2 smaa Svømfiar at bevæge sig
med, dog saa langsomt, at det kan ses op med Haanden, og saa blodt, at det
gaaer ud til Fie eller Ebran, naar det rives mellem Hænderne. Men paa den-
ne Esterretning skal man endnu ei vide at henføre Uaset til sit rette Sted i et Na-
tur-System, og Figuren, som han henviser til, gjøre ei mere fyldest, da den
ligner en tiden Fisk, hvilket, saavel som de 2 ommeldte Svømfiar, ikke pas-
ser sig paa det rette Hvalaas.

Ham har von Aphlen fulgt i sin Oversættelse af Bomares Naturdictionai-
re h) dog med det Tillæg, at dette Uas skulde være Insecter og nogle smaa Orme.
Bomare selv, som det sees samme Sted, har meent den nærede sig af Blad-
Sild, Hansioser, ja og de rette Sild; men denne er de saa kaldte Sild-Jage-
res eller Korhvalenes og Springhvalenes egentlige Føde, og ingenlunde Barde-
Fiskens eller Slethagens.

Anderfous, som beklager, at han maatte nøies med Skipper-Esterret-
ninger, uden selv at kunne faae Hval-Uaset i Hænder, kalder det ogsaa Orme,
og henviser Caseren til Martens og Jorgdrager; dog melder han siden af Chri-
stian Bullens Dageregister, " at disse smaa Orme drive meget tykt i Vandet,
" ere sorte og saa store som graa Erter eller smaa Bønner, rundannede som et
" Sæglehuus med suaa subtile konstige Ringer, tynde som en Hinde, saa at
" man ikke kan tage fat derpaa, hvormed de svømme"; han siger videre, " at
" de

g) pag: 39. med Figur ved pag. 37.

h) T. III. p. 602.

i) Anderfous Esterretning om Lisland, Grønland, Strar-Davis (danske Oversættelse)
p. 285.

“ de ſmage ſom raa Muſlinger og lugte ſom naar man har arbeidet længe med
 “ Hænderne i ukogt Sukker, hvilken Lugt bliver længe ſiddende ved Fingrene „ i)
 Ved diſſe Orme maae man forſtaaer de ſamme, ſom Martens Schnecken-Roh-
 fiſche, hvorom jeg tilſorn har meldet.

Ellis melder om 2 Slags Hval-Nas k) det eene Schelee-Artet (hvorun-
 der han maaſkee forſtaaer Goplerne eller Sævingen), det andet ongefær ſaaſtort
 ſom en Flu og ſort af Farve (hvorunder han vel mener den Snekke Martens
 har afbildet)

Crauz, der i ſin Hiſtorie om Grønland har ſamlet, hvad han fandt hos
 andre Skribentere, ſynes at hãve blandet Martens og Egedes Beſkrivelſer
 ſammen, i det han ſiger om Hvalaaſet, “ at det er meget ſmaa Orme, ſom ere
 “ bløde og ſee ud ſom Flu og Snekker “ l). Men hvilken Uliighed imellem
 Flu og Snekker! Dog legger han ſelv noget til, ſom jeg ei finder hos andre:
 “ Man troer”, ſiger han, “ at den ogſaa lever af et hvidt Slim, ſom man ofte
 “ ſeer ſvømme i Havet, ſnart rundt, ſnart langt, ſnart i Stikkelfe ſom en
 “ Slange, hvilket man kalder Hvalfiſke-Spiſe „. Hvad han heved egentlig vil
 have forſtaet, ſkal ei lettelig kunde ſiges, thi Goplerne, ſom han ſynes at være
 nærmest, taler han ſtrax derpaa ſærſkilt om; maaſkee meener han derfor det
 uhamſke ſeie Slim, ſom ofte ſees i det grønlandſke Hav, og nogle holde for
 Hvalens Sød, der ſkulde være udſluden under Parringen. Men jeg holder det
 for ingen af Deelene, da det uſeilbar er kun en Jedme foraaſaget af de ſeede
 Svedyrs Mængde paa et eller andet Sted, og ſammendreven ved en Storm.

Den ſom har udgivet ſærſkulte Anmærkninger over Cranzes Hiſtorie om
 Grønland, nævner Hvalens Føde, ſom viſſe Inſecter under det grønlandſke
 Navn Itlarſet m), der rigtig nok er et af de Slags Sæ-Inſecter, der egent-
 lig beſt heede Hvalaaſet (ſom jeg ſiden vil viſe), men den korte Beſkrivelse, “ at
 “ de ere ſnart ei tykkere end et Halmſtraae og maaſkee en Tomme lange „ ſkal ei
 meget

k) Ellis Reiſe nach Hudſons-Bay indrykket i Göttingſche Samlingen mener und-
 merket. Reiſen. I. Theil p. 266.

l) Crantz Hiſt. von grønt. p. 135. 141.

m) Anmærkninger over de 3 første Bøger af D. Cranzes Hiſtorie om Grønland p. 141.

meget fyldestgjørende Læseren, og han synes derunder alene at have fæstet Tankerne paa Egedes givne Figur, hvorom før er meldt.

Ingen har i mine Tanker tydeligere udladt sig herom end Seba, hvis Ord anføres i Bomars Natur-Dictionaire *n*) "Hvalens Føde,, siger han, "er et Slags Søeluus, som har 16 Fødder forsynede med Negle, paa Ryggen "bære de ligesom Kræbsene, Skiel med Leed, saa at de kan udstrække sig og "atter trække sig sammen i en Runddeel og Hovedet er bredt,,; thi enhver seer let, at han taler om et Slags Kege eller Marfuer; men den fuldstændige Beskrivelse med Figur, hvorefter man skalde skielne dette Insect fra andre, fattes vi endda. Og hvor ulige, utilstrækkelige ere ikke alle disse Efterretninger; dog det maae ikke undres over, at Skribenterne har talt saa forskiellig om Hvalaaaset, da det ikke er et, men flere Slags, og det er nu Tid, at jeg selv oplyser Sagen, og udvider mine Forgiengeres korte Træk.

J sig selv er det kun 2de Slags Kege-artede Søeinsecter, som man egentlig maa tilføge det Navn Hvalaaas, fordi disse egentlig synes af Skaberens bestemte til dens Føde; dog bidrager ogsaa 2 Ormearter sit til dens Underholdning, hvoraf den eene hører blant Kronjagterne (*Argonautas Lin.*), den anden til Søvingslægten (*Clio. Lin.*). Efter denne Orden vil jeg ogsaa her give disse 4 smaa Dyrers Beskrivelse saa fuldstændig som muelig.

Den 1ste Art vil jeg kalde den mangebeenede Kege. I min Fauna grönlandica forekommer den, som den 22de Dyrart, under Navn af *Cancer (pedatus) macrourus thorace lævi compresso, fronte prærupta, pedibus pectoris duplici serie, manibus adactylis, cauda terti recta, apice aculeato tetraphyllo o*).

Den

n) Danske Oversættelser T. III. p. 615.

o) Til denne eller næstfølgende Art maae henegnes, hvad Egede, Seba, og Cranzes Anmærkere have talt om Hvalaaaset II. cc.

Den kaldes af Grønlanderne *Mærak*, hvilket Navn formodentlig stammer fra *Illak*, der deels betynder en Deel eller et Stykke af noget, deels en Følgesvend, da begge Bemærkelser kan i en vis Hensigt anvendes paa dette Insect; den første, fordi det bestaaer af saamange smaa Leed eller Deele; den sidste, fordi det svømmer i store Hobe, og ethvert især kan ansees, som en af Følget eller Hoben.

Hos Naturkyndige finder jeg intet tilforladeligt meldes om denne lidet Rege, hvorfor jeg har Marsag at troe, den er dem hidtil ubekendt. Man skulde ved første Anseende fristes til at regne den blant Marsfluerne, men formodetlig sit heele Rygpantser, og udstrakte lange Stiert hører den virkelig blant Regerne, og er en af de mindste Regearter, jeg har seet, da den neppe holder 1 Tomme i Længde og 1 Linie i Tykkelse.

Den er af en meget blød Bestand, saa den læt gaaer i Stykker imellem Fingrene; eller efter Regernes Maade overalt belagt med meget tynde og glatte Skiel, har en langstrakt Krop, næsten jevntykk overalt, dog i Henseende til Hvidden (eller Tykkelsen fra Bug til Ryg) vinder det forreste fra det bageste.

Hoved og Bul sidde, som sædvanlig, under et fælles Rygpantser (Fig. I. a.) eller heelt Skiel, der gaaer fra Panden til Stiertens Begyndelse, og udgier næsten $\frac{1}{2}$ af Kroppen; samme er sammentrykt til Siderne, hvor det dog ikke nedhænger saa langt, som paa mange andre Arter, og ei alene mod Stiertens, men og i Panden er det stympet, saa man ikke her, som paa Regen, ser noget egentlig udstaaende Neb eller Horn imellem Jamlestængterne, men Panden er nedtrykt for Enden og gjør Hjerne paa hver Side.

Under disse Hjørner sidde Øinene (Lit. b.), som ere 2 temmelig store Kloder, bevægelig siddende paa nogenlunde lange vinklede Stille, der har næsten Klodernes Tykkelse. Kloderne ere sortebrune, og skyder fine sorte Stribar hen til Hovedet

Som Famleſtængler findes 3 Slags Lemmer, 1.) under hvert Pie en lang hvit haarſin Borſte (Lit. c.), ſom krummer ſig til Siderne og ſtaaer vidt fra hinanden. 2.) Yderligere og mere nederlig ere i Midten 2de andre (Lit. d) ſom ſtaaer tæt ſammen og ere ſammensatte af tvende Borſter, hvilke have en ſtadtrykt fælles Rod, men i Enden ſpredes ad: den yderſte af dem er haarſin og krummer ſig til Siderne ligesom den forrige under Dinene, men ikke ſaa lang; den inderſte er endnu kortere, ſtaaer ret ud ſom en Spidſe og er haardere i ſig, dog ender med en haarſin Lave. 3) Under ſamme er endnu et Par Vandblade, der ere ſlade ſom et Skiel, aflange, men ſpidſe i Enderne og meget tavſede om Kanden med lange forudſtilende Laver (Lit. e.) Diſſe ſtaaer meere ud til Siderne og ere adſkilte i Roden, men naae tæt ſammen med Enderne. Danu tillige Laverne paa den inderſte Rand ligge tæt paa hinanden, ſaa bliver ſamme lidt tykkee, og man kunde ſnart forleedes til at holde denne Inderrand for et ſerſkilt udſtaaende Horu, hvis man ei ved nøiere Tilſyn bemærkede den tyndere Deel af Bladet til Udſiderne.

Munden ſidder midt under Hovedet og viiſer ſig ved en liden tuppet Forheining, der foraarſages af endeel ſmaa tynde Blade eller Mundredſkabbr, der ligge i Hob paa hinanden og ei lettelig ſkielnes formedelſt deres Lidenhed.

Det ved Munden ſidder dog et Par Lemmer, ſom man billig holder for et Par Mundſtængler; de ere meget finere, og kortere end de paaſølgende Arme og krummer ſig forud, have ingen kiendelig Kloe, men kun en Haar-Lave i Enden.

Foran ſidder et Par korte Arme (Lit. f.), ſom krumme ſig bag ud, ere tykkere end Fødderne og beſtaaer af flere Leed; det yderſte Leed tykkeſt, ſom en ſtadtrykt Haand med en fin hvit Kloe i Enden og 2 ſmaa Hager paa nederſte Rand, ſom ſtøder imod Kloen.

Under Bryſtet ſees dens ſmaa Fødder i 4 Rader, nemlig: 2 Rader Gangbeen og 2 Rader Svemsføder 1) Gangbenene (lit. g.) ſidde inderſt mod Midten af Bryſtet, og ere 12 i Tallet, ſaa at 6 ſtaaer til hver Side; hvert bes

staaer af flere fladtrinde Leed, som ere tavsede eller blødt savtallede paa nederste Rand, og ender med en liden lysshvid krum Hage: disse Been blive bag ud kortere, ere elles eensdan, stile ud til Siderne og krumme sig med deres Haget forud. 2.) Svømfedderne (lit. h.) ere ligesaamange, men sidde yderligere mod Rygpantsferets nedhængende Bræmme; de ere alle eens og næsten lige lange, af Længde med de mellemste Gangbeen, trinde og har, som de os synes, trende Leed, hvoraf det øverste har et Sideblad paa inderste Side, og det yderste tilspidset; disse Fodder krumme sig bag ud, og kan lægges ganske op paa Bullens Sider (see Fig. I, B, h.)

Stiarten (lit. i.) udgjør det øvrige af Insectet, som staaer ret bag ud fra Bullen og er næsten trind, dog noget flad neden til, og lidt sammentrykt til Siderne, smalere end Bullen og bliver bag ud mere smal, skönt ei ganske spids; bestaaer af 7 smaa Leed (lit. i.) foruden Stiartbladene (lit. k. i. m.); det forreste Leed er kortest, de 5 mellemste lidt længere og lige lange, men det bageste længst og smalest; hvert Leed er belagt med sit særskilte Skiel. Stiartbladene, som kunde kaldes den egentlige Svans, staaer vandstrøgs ud fra det bageste Leed, som en Fiskepoer, med en spids Flig til hver Side og et dybt Indskaar i Midten, men dannes af flere Deele; først staaer i Midten og oven til fra bageste Leed 2 korte hvasse Braadde (lit. k.), der spredde sig lidt mod Enderne, men ere forenede i Roden; dernæst ere til hver Side mere nederlig 2de Lanzetformige tynde og om Randen tavsede Blade, et over et andet, det øverste (lit. l.) længere end det underste (lit. m.), men alle længere end Braadene. Endnu sees under de 6 forreste Stiartleed ligesaamange par bitte smaa, 2 ledede, tilspidsede Stiartfodder (lit. n.), der ere saa korte at de neppe mærkes med blotte Øie.

Farven er Blegshvid, men Indvoldene eller Bullens indvendige Dele skinne ravgult igiennem Rygpantsferet, og tværs over sammes Midte er en sort Tværfreg med finere krumme Buer for og bag ud mod Siderne (lit. o.) desuden er paa Rygpantsferes Bagdeel 2 smaa sorte Prikke, og paa hver Stiartleeds bageste Rand baade oven og neden (men paa det sidste Leed kun nedentil) en større sort Plet, der skyder finere Straaler til Siderne, saa de see ud som Stierner; Svansbladenes og Pandbladenes Rødder have og smaa sorte Prikke og i Panden

er en sortebrun Plet, som sees inden for igiennem Huden. Dette fordeelte Mærke paa den ellers lyse Krop giver en smuk udseende. Hvilken Gavnildhed har dog Skaberens anvendt endog paa de mindste Dyr, som Havet skiuer langt fra Menneffers betragtende Die;

Dette Insect findes i stor Mængde i det nordligste Hav, og svømmer heldst langt til Sees og kort under Havbrynen, sielden kemmer det til Strandbredden eller Grunden, og aldrig har jeg seet det i Langet. Naar det vil svømme, saa bevæger det idelig sine Svømsfedder, da Gangbeenene imidlertid hange uden Bevægelse; det svømmer ikke paa Siden som Marsfluerne, men ret frem og giver undertiden et stærkt Spring i Vandet ligesom Regerne; men, naar det er ved Grunden, sætter det sine Gangbeen ud til Siderne og støtter sig derpaa.

Den anden Art Hvalaa vil jeg til Forskiel kalde den storsiede Rege. I Fauna Grönlandica heder den: *Cancer (oculatus) macrourus, thorace lævi teretiufculo, fronte rotundata, pedibus pectoris duplici ferie. manibus vix ullis, cauda tereti flexuosa murica* 4 — phylla. Spec. 222.

I Grönland heder den *Trsitougak* 3: den storsiede, fordi dens Dine ere saa store mod saa liden Krop; ellers kunde dette og passe sig paa næstforegaaende Art, og sammes Navn igjen paa denne, og det kan vel være, at disse grönlandiske Navne paa forskjellige Steder i Landet bruges i Flæng om begge Urter. Imidlertid ere de i sig selv forskjellige fra hinanden.

Jeg finder ei heller nogen hos naturkyndige, hvortil jeg har henføre den, thi *Cancer flexuosus* Müll. pr. 2352, som skulde være den nærmeste, har dog i dens korte givne Character dette forskjellige, at *Uuctor* tillægger dem *membranas abdominis 5 utringve branchiales*, hvilket ei lettelig lader sig rime med min, som nærmere vil erfares af Beskrivelsen. Denne Art har ellers meget ligt med den først beskrevne, men er større; Længden er fuldkommen 14 Linier og Tykkelsen $1\frac{1}{2}$ Lin.

Bullen mere trind og langstrakt. Rygpantseret (Fig. 2. lit. a) er bag til buet ved et dybt Indskaar og foran efter et Tverkskaar forlænget ved et Pande-
bestykke (lit. b.), der efter 2 Sidehornet løber ud imellem Dinene med et but
tilrundet Neb. Herved bliver Rygpantseret ligesom todeelt.

Dinene (lit. c.) ere meget store mod Insectet, sorte og ægformige, sid-
vende bevægelige paa smaltre Stille viis fra hinanden; de sidde tæt oven for Fam-
lestænglerne og ligesom paa samme.

Famlestænglerne (lit. d. e f.) ere alle ret forud strakte, og kan her, lige-
som paa forrige, kaldes 3 Slags 1) nærmest under Dinene sidde 2 tynde (lit. d.)
der i Enden dele sig i 2 fine Børster, hvoraf den yderste længst. 2) under dem 2
længere tilspidsede tavsede Pandeblade (lit. e.) og 3) under dem igjen 2 enkelte
Børster (lit. f.) som af alle ere længst.

Arme har jeg ikke kunnet opdage paa denne, men ligesaamange og lige-
dannede Gangbeen (lit. g.) og Svømsødder (lit. h.), hvilke dog ei staae
par om par, som paa hiin, men, fordi Bullen her er længere, saa ere Svøm-
fødderne mere trakke mod Stierten og Gangbenene mod Hovedet, hvorved
i Midten bliver et Mellemrum.

Stierten (Lit. i.) udgier de $\frac{2}{3}$ af Kroppen, og er næsten trind, dog
nøden til næsten runde-formig; har 7 Leed, og bøier sig fra Bullen indtil det 5te
Leed, men siden leber ret ud. De 2 første Leed ere meget smaa og skules me-
stendeel under Rygpantseret, de 4 næstfølgende ere længere og næsten lige lange,
men det 7de eller sidste allerlængst, som slutter med 4 aflange tavsede Stiertbla-
de 2 og 2 paa hver Side, det ene (Lit. l.) oven paa det andet (Lit. k.) og det
underste længst. Men ingen Stiertbraadde sees herimellem, som paa fore-
gaaende Art.

Farven er overalt bleggraa.

Den opholder sig paa samme Steder som den førstbeskrevne, og da disse 2. Rege-Arters Kiod er som lutter Fedme, saa bliver det fatteligt, hvorledes Hvalen af denne Epise kan blive saa feed, naar man tillige betænker, at der gives af disse smaa Reger en saadan Mængde i den Grønlandiske Sæe, saa det ret vrimler paa nogle Steder og Hvalen paa engang kan indsluge mange Tusinde. Ogsaa deri maa man beundre Skaberens Wiisdom og Godhed, at, da han havde bestemt disse hastige smaae Dyr til Føde for et Uhyre, som behovede Mængde deraf, om det skulde forslaae til Mattelse, han derfor ikke har ladet Hvalen søge vildsom og med Meie omkring derefter, men har nedlagt i dem selv en Drift at søge til Hvalen; thi virkelig skal hos disse Insecter findes en saadan tiltrækkende Begierlighed efter Hvalens Varder *p*), at, naar man endog kun fisker med en Snøre gjort af Hvalbarder, de da samle sig i Mængde deromkring; deraf lader sig og forklare, hvorledes Hvalen kan gaae saa sagte frem i Vandet, naar den æder, thi disse Dyr løbe den ligesom selv i Struben, spillende i Hobe-
tal uden for dens Varder, saa den alene behøver at aabne Gabet og trække Vandet i Løndetal til sig, hvorved de da i stor Mængde maa indsluges. Gabet tilsluttes nu, og Vandet gaaer ud igiennem Varderne, men Regerne blive tilbage som bag et Gierde, efterdi dens Varder sidde Plade paa Plade tæt efter hinanden og ere paa inderste Rand forsynede med lange Hestehaar lignende Borster. Siden nedsvælges de uden Meie.

Den 3die Art er den nordiske Kronjagt: *Argonauta (arctica) perforata*, *carina integra*. Faun. grön. Spec. 384. Grønslænderne kaldte den Tullulakursak det er en Navneligning (af Tullulak, en Navn) fordi den er saa sort som en Navn.

Det er denne Art Skribenterne meener, naar de ligne Hvalaafet ved en Havsnelle *q*), og hvorpaa Martens har givet os en maadelig Figur *r*), som her er meldt. Martens bliver derfor dens første Opdagere, og de rette Natur-
kyndige

p) Som det rigtig nok anmærkes af den, som har gjort Anmærkninger til Crantz's Historie p. 142.

q) Martens hos Adeltung. Anderfou og Ellis H. ee.

r) Tab. XVII. f. 12.

kyndige synes lidet at kende den. Hos Linnæus søger man den forgieves. Hr. Statsraad Müller har alene efter min Angivelse nævnet den under det tvivlsomme Navn Argonauta Argo? *s*) hvortil jeg gav Anledning ved en Skrivelse, i hvilken jeg ingen nærmere vidste at henføre den til, men virkelig er den en anden Art. Hr. Prof. Pallas melder og leselig om den under det Navn Clio helicina, og har givet Løvte om dens Beskrivelse *t*), hvilket jeg ei veed om hidtil er bleven opfyldt. Det kan vel derfor ikke ansees overflødigt at bekendtgjøre de Anmærkninge jeg saa ofte har havt Leilighed at gjøre, naar jeg saae dette Dyr levende i de grønlandske Farvande.

Det er virkelig en Snelleart, som jeg ikke saa let med Hr. Pallas skulde overtales til at sætte blant Søvingerne (Cliones), da den aabenbare er forsynet med en Skal, som fører den blant Skaldyrene, og med ingen Slægt har den nærmere Forvandlskab, end med Kronjagterne (Argonautis), hvorfor jeg og har regnet den blant disse, skjønt dens Beboere ingen Ligning har med Kronjagtens, saaledes som disse ere afbildede ved den udødelige Martini *u*) og i hans prægtige Cochyliæ-Værk ingen findes, som den; ei heller er bekendt, at nogen Art af denne Slægt er hidtil opdaget i de nordlige Have. Da den for Naturhistoriens Udbredelse saa omhyggelige Martini ogsaa, paa det i Noterne anførte Sted, giver tydelig at forstaae, han selv ei var vis om Dyret, men anfører det paa andres Ord, og opmuntret dem, som har Leilighed at see det levende, til at gjøre Publicum bekendt dermed, saa har jeg den Lykke, hvad denne Art angaaer, at kunne opfylde hans Ønske. Jeg vil i den Henseende først beskrive Skallen og siden Ormen.

Skallen (Fig. 3. A. B.) ligner især en Svømsnelle med ordentlige Snegletræk, og er fladrund, eenkamret *x*), meget tynd, ei engang af Fasthed med Svømsnells Dæksel, men som det tyndeste Marienglas, derfor og saa skrøbelig, at det vil blive saare vanskeligt at bevare den heel, uden tillige med Ormen i Biingeist.

Sneg-

s) i hans Prodromus Zool. Dan. 28 77.

t) Pallas Saml. merkev. Thire X. Saml. p. 38.

u) Martini Conchylien-Cabinet 1ste Band p. 215. Tab. min. 7. og p. 221. Tab. min. 8.

x) Derfor ikke egentlig kan sættes blant Skibsnellerne (Nautilus.)

Sneglebridene (Lit. A.) ere 7, som dreie sig paa sig selv og ere ligesom en indrullet Rist, saa at de øverste eller Toppen (Lit. b.) række meget lidet frem over de nederste, derfor er den oven til næsten flad, og kan magelig hvile paa sin Top. Dog sees alle Omvridene uden til y). Det underste Omvrid (Lit. c.) er bugleruudt, og ulige større end de øvrige. Neden til sees ogsaa ei meere end dette og et Stykke af det følgende, og da det fra denne Side især er buglet, og skyder noget fra det andet ved en lidt nedbøiet Munding (Lit. a.), saa bliver Skallen her toppet og kan ei vel hvile paa sin Underflade. De øvrige Omvrid, som alene sees oventil, blive alt mindre og mindre, især fra det tredje at regne, saa at det 7de eller øverste, der udgjør Toppen (Lit. b.) er kun en liden hvid Middelpunkt.

Ved Sneglestangen sees neden fra et Nablehul (Lit. d.), der gaar, som et Rør igiennem Skallen til dens Top, men standser der, saa den ikke bliver aaben oven til, efterdi ovenmeldte hvide Top (og den alene) lukker til. Holder man derfor Skallen mod Dagen og seer neden fra igiennem Røret, saa viiser den tynde Top sig giennemsigtig.

Saaledes sees alt uden til, men skiller man Skallen varlig ad, befindes ikke uden de 2 nederste Omvrid heel omgaaende eller buglerunde indvendig, men de øverste smaa ere kun at ansee som udværts dreie-surede Indtryk (saaledes som man seer paa en dreiet Brilles Glade); imidlertid ligger Ormen i samme og ligesaamange Brid, Toppen undtagen, hvor dens Hale slipper; ventelig ere de derfor, da Skallen blev dannet, forarsagede af Ormens Figur.

Man seer ikke paa denne, som de øvrige af Slægten, nogen suret eller takket Risl, da den er paa dette Sted heel og trind; Overfladen er glindsende og nøgen (uden nogen Forhudning), men paa alle Omvridene, især de nederste,
seer

3) Dette er vel en Afvigelse fra de andre Kronjagter, der have sine Omvrid skulte mod Toppen; men Hr. Kunstforvalter Spengler har og givet Efterretning om en ligedan Papir-Nautilus i Beschäft. Berl. natur. Freunde 2 B. p. 458. Tab. XIII. F. 3 - 5.

seer man en Mængde fine, tæt sciede, tværløbende Furer, fra Næsten til Toppen, hvis opstaaende Mellemrum ere lidt skarpryggede.

Naadningen eller Omvriddenes Som er ikke meget dyb, dog kjendelig nok. Mundingen (Lit. a.) er stor, oven og nedan noget udbredt, meere sammentrekt til Siderne, derfor aflangrund.

Farven (naar Ormen er udtagen) er overalt blank hvid, dog Toppen hvidest, hvilken ogsaa næsten alene bliver hvid, naar Dyret er inde, thi, som dette er sort, saa giennemskinner det de andre Omvrid og Skallen selv synes sort.

Saameget og Skallen ligner Snekkernes, saa forskiellig er derimod Beboeren (Fig. 3. B. C.) fra Sneglerne, da den meere nærmer sig Sævingerne, hvilket vel og har bevæget Hr. Wallas til at regne den blant disse. Ormen er meget blod, langstrakt, noget trind, forud bredest, men bag ud smalere, hvor den med sin Spids, ligger, som sagt, sammenrullet efter Skallens inderside Omvrid, og ligner saaledes, gandske tagen, næsten et Balhorn. (See Lit. C.)

Forreste Ende, saavidt den under Svømmingen fremrækker af Skallen (See Lit. B.), er det mærkværdigste, og har nogen Lighed efter et læbedannet Blomster. Man seer her: a) tvende hvide, bruffige, fladtrykte Vinger (Lit. e.), der staae ud til Siderne ligesom de paa Sævingen, stint surede efter Længden; disse Vinger løbe sammen ved Midten i en Fordybning paa Fladens forreste Side, men paa forreste Rand giøre de en indgaaende Vinkel mod Skallens nederste Omvrids og Mundingens Hjerne mod sammes indre Side ved Næsten. Hver Vinge for sig er paa Forrand og Enderand tilrundet, men paa Bagranden har den et Vinkelskaar. Disse Vinger bruge Ormen at roe sig frem med, fortiene derfor at kaldes dens Aarer. b) Midt i sammes Mellem-dyb sidder ligesom indringet en sort Furl (Lit. f.), der er lidt opheiet og bestaaer af 2 bløde Læber, som bag til ere adspilte i 2de Greene, men for til samlet i en liden Odde, der rækker noget inden for Vingerne ved sammes indgaaende Vinkel paa Forranden. Det er i denne Odde, man seer Ormen aabne og tilslutte en liden hvid Aabning, som maa billig anses for dens Mund, over hvilken den kan tæt tillukke sine sorte Læber.

Længere op paa Ormen er mod Skallens opvendte Side et hvidt Svøb (Lit. i.) hvori Bingerens Hod eller det forreste og tykkeste af Ormen sidder ligesom et Blomster i sit Begere. Dette Svøb naaer ei ret langt op paa Ormen, er foldet i smaa Folder og meest paa Ryggen; man seer den ofte bevæge disse smaa Folder og paa samme Sted fremkomme smaa Lustblærer inden for Skallen. Skulde man ikke derfor holde dette Svøb for Lunger eller Gieller? Det synes i det ringeste, at det gier samme Tjeneste som Lustblæren hos Fiske, og at Snekken ved Hielp af samme kan holde sig oven i Vandet, ligesom den lyster.

Ivers over for samme, bag under Bingerne udstaaer mod Navlen en liden hvid Spire (Lit. g.) der har meget overeenstemmende med det Lem, som de stierede Hav-Snekker z) pleie at fremsthyde af deres Stierte a), er tilspidset i Enden og maa vel være et Slags Famlestængel, thi intet paa Ormen (naar man undtager Mundhullet) er mere sølsom end dette Lem, og ved mindste Bedrørelse smutter Ormen strax i sin Skal, da den derimod taalig nok lader sig vedrøre paa de andre Steddr. Imidlertid synes den og under sin Svømmen at kunne bruge det som et Roer at dreie sig med.

Bag samme sees et længere Rør eller Pibe, (Lit. h) som er udvidet i Enden ligesom med en Skaal, og da denne stiler mod Indvoldene, holder jeg den for Gadbørrør, hvorigiennem den udlader sin Ureenlighed, og formedelst Pibens Længde kan beqvemt føre samme uden for Skallen. Andre vilde maaskee hellere holde det for et Aalelem.

Det øvrige af Ormen er mestendeel sort, allerbagest meere brunagtig, formedelst endeel fine sorte Larme (Lit. K.), der ligge langs efter Ryggen, hvor Mavnen har sit Sted. Disse Larme begynde under Svøbet, og naae lige indtil den bageste inddrevne Spids. Den yderste Spids kan man ikke see hestet til Skallen, men synes kun indvøvet at hvile løs i Skallen, hvorfor Ormen heel og holden kan udtages. Den omvredne Bagdeel bøies lige hen til Svøbet, hvor de fiine sorte Dværstrænge (Lit. l.) lignende de andre smaa Larme, sty-

E c c c 2

der

z) Tritonia Müll. Prodr. p. XXX;

a) Cauda s. Canalis aperturæ.

der skions over og foreener Spidsen med Ormens Midte ved Svøbet; derfor kan den vredne Deel ei udstrækkes. Siden løber denne sorte Larmestrækning tværs hen til Gadboret (Lit. h.). Alle disse smaa sorte Strænge kan da fornemmelig ansees for Larme, men giøre vel og Spende-Seeners Tjeneste.

Den underste Side af Ormen, som vender mod Skallens Nederflade, er meere fast, sammentrykt, gulagtig, grynet Væsen (Lit. m.), der meget ligner en Kege og maaskee indeholder Ormens tilkommende Yngel, eller udgiør Ormens væsentligste Bestanddeele.

Uf det anførte sees, at de lyse Deele for det meeste skules af de sorte; og efterdi Skallen er giennemsigtig, saa sees denne Snekke næsten sort i Vandet, og finder omkring som en liden sort bevægelig Boble. Den lugter meere ubehagelig end Sneglen. Størrelsen er forskiellig fra en Vikes til en Sukkererts og derover efter Alderen, og den største, jeg har seet var $3\frac{1}{2}$ Linie i Tvermaal.

Denne Snekke findes i det grønlandsske Hav eller Davids-Strædet i stor Mængde, og svømmer gierne kort under Havbrynen, saa at Vandet paa de Stæder, hvor den findes, viises ganske sort. Hvalen kan derfor ogsaa af dem indsluge en temmelig Mængde paa Gangen; helst forekommer den om Foraar og og Efteraar under Vandet, da den ventelig til andre Tider svømmer længere til Sees. Tet ved Strandbredden har jeg vel og seet den, men ei paa Grunden eller i Tanget, den synes ei heller i nogen Maade skicket til at krybe.

Den fortjener virkelig at lignedes ved et Skib, som og dens Navn, Kronjagt, sigter til, thi den er en idelig omstakende Søehelt, der bruger sin Skafstedden for en Baad, og roer sig meget hurtig frem med sine 2 Vinger, hvilke den opretter og idelig sammenfolder; under denne Seilads tjener Skallens nederste Omvrids yttre Side til Kiel, Mundingen til Forstav, og det øvrige bag Mundingen bliver Bagrummet. Saadan Stilling har den helst, men den kan ogsaa roe baglends frem, naar det giores Behov: aldrig har jeg fundet den saa høit paa Havbrynen, at den kunde opreise noget Seil og drive for Vinden; skulde saa være, da blev intet tilovers til Seil, uden Vingernes bagre Mellemhinde eller

eller udstaaende Hjørne, hvilket jeg dog meget vil tvivle paa at gjøre denne Nytte. Naar den bliver træt af at roe, eller bliver vedrørt, eller dog ei lyster længere at være i Bevægelse, saa holder den sine Arer stille, vel og trækker dem halv ind ved at lægge dem tæt an paa hinanden, lader sig saa synke ned paa Grunden, hvor den tørrer paa Kiølen, Toppen eller Mundingen, men ikke paa Navlen. Vil den op igien, da letter den sig og roer sigs op mod Havbrynen, siden ligesom frem langs med samme, overligere og nederligere efter Behag, og undertiden saa nederlig, at man ei kan naae den med Haanden.

Den Ferdighed i at svømme, hvormed Naturens Herre har begavet dette lille Dyr, som skulde behoe det store Verdens Hav, har jeg ofte anset med den største Beundring og Lyst, og kunde det vel skee uden at erindae dens og min Danners u-udgrndelige Wiisdom med den dybeste Tilbedelse? Den er aldeles bestemt til at behoe Havet og altid være i sin Skal, thi lader man den falde tør, saa trækker den sig gandske ind med Binger og alt, og maa sætte Livet til; tager man den ud af sin Skal (hvilket jeg har erindret at kunne skee uden at lemlæste den) saa ophører, endog i Vandet, efter en kort Krympning al Bevægelse. Da jeg i nogle Timer havde flere samlede i en Kop Vand, gave de en slimig-graa, lidt grynet, Ureenlighed fra sig, hvormed de indvikledes i hinanden og kunde ei siden komme fort.

At Hvalen æder den, paaftaaes som noget afgjort. Dens gule grynede Bestanddeele synes og ganske vel at kunne bidrage til Hvalens Fedme, alligevel troer jeg ikke, at den bliver Hvalens kiæreste Spise, men tager hellere de 2 forrige Arter, naar de kan faaes, Naar Ulkene *h* æde deraf, blive de i der ringeste saa usmagende, at Grønlanderne neppe gider spiiist dem.

Jeg kommer nu til Søebingen, som den 4de Art, hvilken jeg ikke uden paa andre Ord tør regne til Hvalaaset. Den forekommer hos Martens under Navn af Seegottesperde og er nogenslunde af ham afbildet; men Hr. Professor Pallas kalder den *Clione papillionacea* eller det Sommerfugllignende Hval-

C c c c 3

aas

h) *Cottus Scorpius* og *Scorpioides* Faun. Grönl. II3. II4.

e) Adelungs nordostl. Gesichte p. 410. Tab. XVII. f 10.

aas d), og er af ham meere suidstændig beskrevet, som Martens har Veru at vare dens første Opdagere. Formodentlig er den *Clio retusa* Linnæi e) dog denne store Naturkyndige hellere vil henføre den til *Clio caudata* f) og jeg vover ikke at bestemme noget heri, siden Hr. Pallas ei har taget nogen af Linnæi Arter i Betragtning eller bestemt, hvilken skulde forstaaes. Imidlertid har jeg i den grønlandske Fauna Spec. 324. ladet den beholde det Navn *Retusa*, fordi dens Mund sidder lige i Forenden vandstrøgs med Kroppen og Hovedet paa det Sted er tilbagerykt, dog har jeg tillige givet den følgende Bestemmelse: *Clio bitentaculata, ore horizontali sexdentato g), cauda acuminata*. Nogle Grønlandere kalde den Augursak, andre Attaursak, det første af Auvek, en Hvalros, det sidste af Atak, en forsidet Sælhund, og bliver da saameget som en Hvalros-Ligning eller en Sælhund-Ligning, fordi den har Baller at roe sig frem med ligesom disse, og en stump Mule, der nogenledes ligner samme Lem hos dem.

Det skulde vel synes overflødig at beskrive den, som den usigtige Pallas tilforn har beskrevet, men da han selv bekiender at have gjort sin Beskrivelse efter Exemplarer, som vare giennte i Biingeist, hvorfor ogsaa hans Figur ligner meere den sammenkrumpne end levende Orm, saa troer jeg dog at kunne lægge noget til, som han ei har bemærket, da jeg saa ofte har havt disse Sliimdyr levende for mine Dine og anseet deres Forhold i Vandet.

Den største jeg har seet, var $1\frac{1}{2}$ Tomme lang og $4\frac{1}{2}$ Lin. bred. Overalt er den nøgen, blod og Scheleartet eller som et giennemsgigt Sliim, overtrukken med en fin Hud, har en langstrakt Skikkelse, foran tykket og noget trind, hvor den er forsynet med et Hoved; bag ud afneben til en Spids og fladtrykt Hale.

Farven

d) Pallas Samlingen merkrb. thiery. X Saml. g. 37. Tab. 1. f. 18 19.

e) Syst. nat. 1094. 3. Mul. Prodr. 2742.

f) l. c. n. 1.

g) At der i dets Sted findes trykt *bidentata* er en Trykfeil. I mit Manuscript stod ikke saa.

Farven er uden for Vandet blankhvid, som Glar, men i Vandet blegt himmelblaa, Munden og det yderste af Halen er coccinelle-rød, og Indvoldene skinne igiennem med sine forskellige Farver. For des ordentligere at affatte Beskrivelsen, kan man beqvemt deele Ormen i Hoved, Bul og Orm.

a) Hovedet (Fig. 4. lit. A. og C.) er floderundt og af mindre Omkreds end Bullen, hut for Enden, og ved en Fure langs ad Hovedets Overdeel ligesom deelt i 2de Muler.

Midt i Forenden sidder Munden (Lit. c. d. e.) vandstrags, der er en smal Abning eller Stramme, stilende med Hovedets Længde-Fure, og paa hver Side forsynet med en tretakket coccinellerød Læbe (Lit. c.); disse Læber, hvis Takker ere noget bukkede, som smaa Kirtler, staae ret ud fra Hovedet, naar Munden er aaben (Lit. c.), og ligne da næsten en Stierne, men naar den lukker Munden (Lit. e.), saa trækkes Læberne ind fra begge Sider, og Takkerne passe vinkelviis ganske tet om hinanden, saa Hovedet fortil bliver plat indtrykt. Adskiller man disse Læber, saa findes endnu inderligere en anden Abning (Lit. d.) som kan lukkes ved et lidet Dæksel, der slutter til over Svælget og bestaaer af 4 korsviis siddende mindre Takker, der viise i sine Mellemrum 4 røde Pletter i et Kryds. Disse 4 Takker ere af meere Fasthed end de forrige, hvilke kan lade sig knuse til et Band, nogle haarfine Seener undtagne, da derimod disse ere som Brusker eller Kirtler at trykke paa, og ei saa let lader sig knuse.

I Vandet sidde 2 smaa bløde Horu (Lit. b.), 1 til hver Side af Munden, hvilke stile ret forud, kan indtrækkes og udskydes efter Behag, og naar de ere indtrukne, efterlade 2 smaa Fordybninger (Lit. b").

b) Bullen (Lit. f.) sidder tæt foiet til Hovedet, og er bredere end samme, men smallere end det forreste af Bommen, og næsten floderund.

Fra hver Side af samme udstaer en svømdygtig brusket Flib (Lit. g.) der ligner en Fuglevinge, er længere end Bullen selv, og næsten trekantet, dog
har

har den bageste Rand et lidet rundt Indskaar; ved Roden ere disse Binger bredest, og spidse i Enden ellers fladtrykte, furede med mange fine Længde-Rynker og fastere end det øvrige af Ormen; de tiene den isteden for Arer at roe sig frem med.

Foruden disse ere endnu paa Bullens Nederste eller Brystet 3 smaa Lapper (Lit. h. h. i.), hvoraf de 2 til Siderne (Lit. h. h.) ere kortere end den mellemste (Lit. i.) og sidde fremmeligere, affpidsede, bladdannede, hænge med Kanten næsten lodrette ned fra Brystet, dog bugner med Spidsene mod hinanden ved Midten og skjuler næsten den mellemste. Denne (Lit. i.) er længere, ligger vandstrøgs, aflang, noget tilspidset. Disse Lapper tiene maaskee som Kiel og Roer.

Paa de Steder, hvor Binger og Lapper udstaae fra Bullen, ere dybe Indtryk i samme, og den bliver derved saameget ængere end Bommen, hvilken ligesom en Sæk, med udbredt Forende omgiver Bullen; og det synes, at den kan trækkes noget ind i samme ligesom det skeer paa Blækspruten h).

Under den høire Binge er Gaddoret (Lit. k.) hvilket man vanskelig nok opdager; det viiser sig som en liden brandgul Gang i Fordybningen, igiennem hvilken kan stikkes en Naalespids ind til den sorte Ureenlighed.

c) Bommen (Lit. l q.) er fortil tykket og trindbuget, da den der er opfyldt med Indvoldene, som med sine forskjallige Farver giennemlyse og ligesom aspensle den egentlige Bug (Lit. l.) fra Halen (Lit. p.). Af disse Indvoldes sees 1) den høire Side bleggul, formedelst et ligefarvet Indlem (Lit. l.), der er af Egenskab med en Fiskelever, og bliver vel Ormens Lever. 2) Den venstre Side mørkerød formedelst et rødt Indlem (Lit. m.), der er grønet som en Nege. 3) Omkring begge slynger sig i Midten en kort hvid slangeformig Strimmel (Lit. n.) der ventelig er dens eeneste Tarm; paa nogle er isteden for samme

h) Dette er vel Marsagen, hvorfor Skribenterne have vedtaget at kalde Bommen med sin Hale: en Skeede (Vagina,) hvilken Benævnielse jeg ogsaa har beholdt i min fauna grönlandica l. c.

et udbredt ſort Indlem (Lit. o.), der optager det meeſte af Vommen for til; dette ſorte er grumſet og jeg holder dette Sted for Mæven, ventelig er det kun de mætte, ſom det findes hos og den hvide Tarin kan hos dem være ſkiult, opfyldt med ſamme ſorte Grums, ſom rimeligſt bliver Ormens Ureenlighed eller fordeiede Spiſe; thi den ſkæder med Forenden hen til et ſmalt brandguult Svælg og fra høire Side af ſamme gaaer' atter en brandguul Strækning hen til Gadboeret (Lit. k.)

Den bageſte Deel af Vommen (eller den ſtadtrykte Hale) (Lit. p.), er længere end den forreſte og bliver ængere indtil den bageſte Spids (Lit. q.), ſom udmærker ſig hos nogle ved en blegroed, hos andre ved en brandguul Farve.

Denne liden Orm, ſom meere ligner en Fiſk, praler ugemeent med ſine ſmukke Farver i det grønlandſke Hav, hvor den jevnlig treffes i Goplernes Selskab paa alle Mærets Tider, naar kun Vandet er aabent, thi endog i November Maaned er den mig forekommet.

Den ſlakker omkring med ſine ſmaa Binger, hvilke den bruger ſom Nærer, dog meget langſom og tvungen, ſaa at den meere kan ſiges at piaſke end roe. I ſmukt Veir ſeer man den lætte ſig op til Havbryuen ved at reiſe ſit Hoved ſkiens op og piaſke med ſine Binger, ſaa got ſom den kan, men, naar den har rørt Overdeelen med ſin Mund, da paa ſamme Maade atter at nedſtige. Kommer den paa grundt Vand formedelſt indfaldende Ebbe, naar den er Strandbredden nær, ſaa ſtaaer den med oprakt Krop klapprende med ſine Binger og ſtøttende ſig paa Hale=Spidsen, hvormed den ligesom hæfter ſig til Grunden eller Zanget.

Denne ſiges ogſaa at tiene Hvalen til Føde; iſær er den udraabt derfor af Hvalfangerne, paa hvis Udſigende Hr. Pallads har kaldet den Hvalaaſ 1), den gives

1) I. c. Maafkee, fordi den er Schelee-artet, ligesom Goplerne, og findes i deres Selskab, det er og ſamme, man har berettet Ridder Linne om, og han ved en Feiltagelſe har holdt for en Goppe, hvorom kan confereres, hvad i Begyndelſen af denne Afhandling deſangaaende er bleven anført.

gives vel ikke i saa stor Mængde, at Hvalen kan faae ret mange i et Slug, dog kan den tages imellem de andre Slags, og formedelst sin Lever og Kogn være bedre skicket at bidrage til Hvalens Fedme end de blot slimige Gopler.

Jeg har nu sagt, hvad jeg vidste at fremføre angaaende det saa tvivlsomt omskrevne Hvalaas, Maaffee kan andre efter mig sætte Sagen i et større Lys, som ikke skal fortryde, men fornøie mig; maaffee kan selv denne Afhandling foranlediget det? Vore Indsigter formeres derved, og vor Beundring forstørres til Skaberens Ophevelse, jo meere vi formaae at glimte af hans Wiisdom, ved at randsage hans Domme og udspore hans Veie, enddog de i sig selv ere urandsagelige og usporlige.

Forklaring paa Figurerne.

Fig. 1. viser den mangebeenede Rege.

A. i naturlig Størrelse.

B. større afbildet.

Fig. 2. Den storviede Rege

A. i naturlig Størrelse fra Siden seet,

B. større ansat, fra Ryggen seet.

Fig. 3. Den nordiske Kronjagt.

A. Skallen i naturlig Størrelse, oven fra seet, med Ormen indtrukken.

B. Samme neden fra, Ormen udraaft.

C. Ormen udtagen af sin Skall, meere end naturlig Størrelse.

Fig. 4. Søevingen.

A. Fra Ryggen } i naturlig Størrelse.

B. Fra Bngen }

C. Hovedet meget større ansat med luft Mund og indtrukne Samlestængler.

